

## **СТАНОВИЩЕ**

**по дисертация за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”  
по направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки  
(журналистика и връзки с обществеността)  
на Наталия Венелинова Трофилова, докторант на самостоятелна подготовка**

**Тема на дисертацията: “Системен модел на националния имидж в аспекта на пбблик рилейшънс (връзки с обществеността)“**

**Изготвил становището: Проф. д.пс.н. Толя Стоицова  
Департамент „Масови комуникации”, НБУ**

Представеният за защита дисертационен труд от докторант Наталия Трофилова на тема: “Системен модел на националния имидж в аспекта на пбблик рилейшънс (връзки с обществеността)“ представлява сериозно научно изследване с теоретико-емпиричен характер. Актуалността на темата се засилва още повече от съвременното позициониране на България като редовен член на Европейския съюз от една страна, и като държава от бившето разделение на Европа на Източна и Западна, което за съжаление продължава да носи негативни имиджови конотации за нашата държава, от друга страна. Още едно достойнство на избора на темата, кореспондиращо с нейната актуалност, е възможността дисертационната разработка да даде възможност за практическа полза – в смисъл за полагане на адекватни усилия, насочени към подобряване на националния имидж на България пред външния свят, а защо не и пред вътрешните ѝ публики.

Дисертацията е структурирана в три основни глави, придружени с увод и заключение. Текстът обхваща 214 нестандартни страници – с 14 pt големина на буквите и разрядка 1, вместо 1.5, което означава, че броят на страниците реално е по-голям, или около 280 с.. Впечатляващ е броят и характерът на ползваната литература. Използвани са общо 158 източника, от които 127 са монографии и статии, 11 са Интернет източника и 20 са документи, на български, руски и английски език. Още от структурирането на дисертацията и обемът ѝ проличава една добра идея, а именно сериозният стремеж на докторанта към изчерпателност на темата, който понякога е малко по-голям от необходимия, какъвто за мен представлява включването на много подробности и детайли във всеки параграф и особено в документалната част в трета глава, която засяга изследването на двата единични случая – „Дунавска стратегия“ и „България през очите на ЕК: Мониторинговите доклади като систематизация на

националната репутация“. Същият максимализъм се отнася и за доста големия обем на автореферата, който в стандартни страници би надхвърлил 60 с.

Едно от най-големите преимущества на дисертационната теза е логиката на изложението, както и научният език и стил на изказ, характерен за вече изявените изследователи. В това отношение докторант Наталия Трофилова заслужава искрени поздравления.

Без да предавам съдържанието по глави, бих искала да ги обрисувам с техните акценти, които показват способността на дисертанта да анализира старо познание и на тази основа да достига до ново знание, достоверността на което, в крайна сметка да бъде проверено на практика. А това е особено голямо достойнство за млад изследовател, какъвто е докторант Наталия Трофилова.

Още Първа глава е насочена към обосноваване на тезата на дисертацията, а именно, че „съществува макросистема на имиджа, в която се реализират специфичните взаимоотношения между идентичности, имиджи и репутации на обекта“. Теоретичният анализ методично проследява измеренията на понятието „имидж“, както и взаимовръзката между имидж, идентичност и репутация, водеща до формирането на това, което докторантът нарича макроимидж. Веднага бързам да отбележа нещо, което не се среща често в докторски дисертации, а именно съществуването на приносни моменти още в първата теоретична част от разработката. Според мен особено сполучливо е изяснена връзката „имидж – идентичност“, включително психологичната им обусловеност, и начина на функциониране на тези два феномена като част от интегративната структура на макроимиджа. И още, анализирани са взаимоотношенията между „индивидуалност“, „идентичност“, „имидж“ и „репутация“ отново в тяхната взаимобвързаност и обща функционалност.

Втората глава логично се фокусира върху централното ядро на дисертационната разработка – националния имидж в аспекта на ПР. Приемам формулировката на докторант Трофилова за приносния момент на тази глава, а именно сериозният анализ на състоянието на националната репутация в 10-годишен период и нейната роля и функции в системния модел на националния макроимидж.

За мен Третата глава представлява цялостен принос на дисертанта. Оригинално в нея, което е и практически принос на разработката, е, че моделът на национален макроимидж е апробиран на емпирично равнище в два случая от практиката. Бих искала да изтъкна много добрите умения на автора да работи с различни методи на научните изследвания и да обобщава и интерпретира адекватно резултати и данни, избягвайки както свръхинтерпретацията, така и

недостатъчното анализиране на фактите. Тези умения представят докторант Трофилова не като начинаещ, а като вече формиран добър изследовател, което е залог за добра бъдеща кариера в областта на науката.

В заключението на работата се обобщават резултатите от анализа и практическото приложение на модела за националния макроимидж на България, илюстриран от двата практически примера като се прави препратка към издигнатата основна дисертационна теза, която се доказва в теоретичен и емпиричен план.

Авторереператът точно и прецизно представя резултатите от дисертационната разработка. Както вече споменах, към него забележката ми само е, че е доста обширен.

Публикациите по темата на дисертацията надхвърлят многократно изискванията за докторска степен. Те са 18 на брой, от които 10 са самостоятелни и 8 са в съавторство.

Бих искала да отправя и няколко малки забележки към дисертанта по отношение на работата, която според мен е на много високо научно и изследователско ниво и със стремеж към изчерпателност и перфекционизъм. Още повече, че „ударът“ се понася изцяло от автора, който макар и да се е консултирал с изявени колеги от областта на масовите комуникации и ПР-а, е изготвил самостоятелно разработката без научен ръководител. Този факт според мен е също голямо достойнство на докторант Наталия Трофилова и заслужава адмириране.

1. Първата ми бележка е относно терминологичната чистота, която в мнозинството от случаите е на високо ниво. Предлагам на докторанта да не бъде толкова категорична в различаването между понятията *имидж* и *образ*. Цитирам на с. 27 от авторереперата: *Чрез термините „имидж“ и „образ“ не се обозначава един и същ феномен.* (Подчертаното е мое.) Това изречение ми напомня цял български педагогически труд, който се опитваше да докаже, че между комуникация и общуване няма много общо, който претърпя разбира се, пълно фиаско. Същото се отнася до съждението, че трета глава има „за цел *експериментално* (курсивът е мой) да докаже приложимостта на системния модел на националния имидж. ... Това е възможно чрез анализиране на реални житейски примери“. В случая не става въпрос за експериментиране, а за прилагане на теоретичен модел към случаи от практиката. Не ми се струва и особено подходяща и честата употреба на понятието обект за доста различни реалности.
2. Втората ми бележка е свързана с първата дотолкова, доколкото показва, че използването на чуждици, не винаги е добър вариант (например, образ и имидж) в научните текстове. А в случая става въпрос, че според мен не е необходимо да се

използват и то многократно чуждите термини например, рестрикции, вместо ограничения; negliжиране вместо пренебрегване; перцептиране вместо възприемане. За мен чуждиците са оправдани единствено, когато нямат аналог на български език.

3. Според мен е важно да използваме един и същи превод на добре известни методи, взаимствани от чуждоезиковата научна литература. Става въпрос за метода case study, който се използва и е разпространен в българската научна литература като изследване на отделния случай. Докторантът го цитира в собствен превод като случай от практиката.

Нека още веднъж да подчертая, че си позволявам си тези критични бележки не, за да омаловажава работата на докторанта, а тъкмо напротив: Първо, защото работата е много добра и ми се иска всичко да е изпитано докрай в терминологично и научно отношение и второ, искам да предложа дисертацията да бъде издадена като монография, за да бъде полезна не само за изследователите, но и за практиците. Разбира се, неточностите и излишните детайли е необходимо да бъдат отстранени.

### ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докторант Наталия Трофилова представя сериозно разработен аналитичен дисертационен труд с изводи, подкрепени с подходящи примери от българската практика. Трофилова доказва тезата си, че съществува макросистема на имиджа, в която се реализират специфичните взаимоотношения между идентичности, имиджи и репутации на обекта. Способността на имиджите в тази система динамично да се променят, т.е. да бъдат моделирани и трансформирани е в пряка зависимост от свойствата на идентичностите, които ги продуцират, а устойчивостта им е следствие от репутацията. Авторефератът пресъздава точно съдържанието на дисертацията с приносите в нея. Докторантът има повече от необходимите публикации по темата. За мен без съмнение трудът удовлетворява и най-високите изисквания за исканата степен и затова предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научната степен „Доктор“ на Наталия Трофилова за дисертацията ѝ “Системен модел на националния имидж в аспекта на публичен рилейшънс (връзки с обществеността)“.

2.09.2013

София

Член на научното жури

Проф. д.пс.н.Голя Стоицова